

Leo Trotskij: Den franska kommunismen och kamrat Rappoport's ståndpunkt (23 maj 1922)

[Ur First Five Years of the Communist International, vol 2, s 133-137. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Den viktigaste fråga som hela Kommunistiska internationalen står inför idag är utan tvivel den interna situationen i vårt franska parti. Det äger rum processer i partiet som kräver största möjliga uppmärksamhet. Framtida historiker kommer att skildra hur svårt det var för det proletära partiet i ett gammalt "republikanskt" och "kultiverat" land, som tyngdes ner av traditionerna från sitt parlamentariska och opportunistiska förflutna, att anpassa sig till en ny historisk situation. Det är ett fullständigt misstag att tro eller säga, att eftersom Frankrike är ett segrarland så kan det inte existera någon revolutionär situation där, och att det är just det som förklarar tecknen på en kris inom den franska kommunistiska rörelsen. Om man undersöker situationen tillräckligt noga så är den i själva verket djupt revolutionär. Frankrikes internationella ställning är ytterst osäker och fylld av motsättningar. Det är en källa till oundvikliga och allt intensivare kriser. Landets ekonomiska tillstånd är katastrofalt, och denna ekonomiska katastrof går bara att undvika med hjälp av genomgripande sociala åtgärder som ligger helt utanför den härskande klassens förmåga. Frankrikes hela statsregim efter kriget, först och främst hennes militarism och koloniala ambitioner, motsvarar inte hennes ekonomiska bas. Man kan säga att Frankrikes ställning som stormakt hotar att krossa landet under sin tyngd. De arbetande massornas nationella illusioner har blivit svikna, de är modfällna, missnöjda, arga. Nationella blocket vann politiskt på segern, men faller sönder inför våra ögon. Både den franska Radikalismen och socialpatriotismen förlösade sina grundläggande resurser redan under kriget. Om Nationella blockets regering skulle ersättas av en Radikal-reformistisk regim (Cailiaux-Thomas-Blum), så kommer det knappast bli för en längre period än vad som krävs för kommunistpartiet att definitivt förbereda sig för att fullgöra sin grundläggande uppgift. Således finns både revolutionens objektiva och subjektiva förutsättningar för handen, och om något släpar efter så är det partiets inre utveckling.

I denna mening är fallet Fabre djupt symptomatiskt. Efter att principiellt ha brutit med den nationalistiska och reformistiska ideologin, visar kommunistpartiet gästfrihet mot en av dessa simpla vinningslystna journalister som på egen risk och för egen vinning startat en principiös tidning, och som efter att ha satt en kommunistisk symbol ovanför sin dörr i sin tur visat största möjliga gästfrihet mot reformister, nationalisterna, pacifister, anarkister, bara på ett enda villkor: att de för krig mot Kommunistiska internationalen. Denna otroliga skandal går tillbaka ända till kommunistpartiets grundande, och den har antagit allt öppnare och alltmer demoraliserande former. Än mer, de mest inflytelserika medlemmarna i centralkommittén har samarbetat med Fabres tidning, och när internationalen krävde att de skulle sluta med det och avstå från att samarbeta, så gjorde de det i de mest kärleksfulla och känslofulla termer. Det finns givetvis orakel som har berättat för oss att vi "överdriver" betydelsen av detta faktum. Vi anser dessa orakel vara dumbommar och latmaskar, om inte värre, nämligen medvetna främjare av Fabres klick som en "nyttig" motvikt till vänstern. Precis som i den franska kommunismens alla andra interna frågor har EKKI även här visat största försiktighet, erbjudit råd, tålmodigt väntat på svar och agerande, tillsammans med de franska kamraterna formulerat förslag, väntat på att dessa förslag skulle genomföras, skickat nya påminnelser och väntat litet till, tills den såg sig tvingad att åberopa stadgarnas paragraf 9 och utesluta Fabre från internationalen.* Låt oss hoppas att kamrat Rappoport,¹ som nu är i Moskva, inte ifrågasätter

* I paragraf 9 i Kommunistiska internationalens stadgar stod bl a "Exekutivkommittén har rätt att av partier som tillhöra densamma fordra uteslutandet av personer eller grupper, vilka kränka den internationella disciplinen" - öa.

1 C Rappoport var en gammal rysk revolutionär som i slutet av 1800-talet hade flyttat till Frankrike. Under flera

internationalens rätt och plikt att besluta vem som kan vara medlem i dess led och inte. Fabre är inte en av oss, Fabre har inget gemensamt med oss, han är helt igenom vår fiende. Av detta enkla skäl, som varenda fransk arbetare kommer att förstå, har Fabre uteslutits ur internationalen. Och alla som stöder Fabre eller solidariserar sig med honom kan av samma skäl automatiskt uteslutas ur våra led. Eller kanske kamrat Rappoport betvivlar det lämpliga i detta beslut eller dess läglighet?

I *Izvestija* kräver kamrat Rappoport en välbetänkt inställning till den franska arbetarrörelsen. Vad betyder det? Alla initierade kommer att uppfatta en antydan i dessa ord. Tyvärr bara en antydan. Vi skulle föredra öppen kritik och klara uttalanden om vad kamrat Rappoport vill och vad han inte vill. Förvisso är detta inte tillfälle för antydningar och omskrivningar, i synnerhet om vi tar hänsyn till det faktum att kamrat Rappoport är medlem i det franska kommunistpartiets centralkommitté.

Några meningar tidigare skriver Rappoport att det vore fel att dra alltför ”pessimistiska slutsatser” om den franska arbetarrörelsen. ”Frankrikes revolutionära massor”, säger han, ”är friska.” Återigen har vi en antydan. Vem är det som drar dessa pessimistiska slutsatser och betvivlar de franska revolutionära massornas hälsa? Och vem är det som närmar sig den franska arbetarrörelsen utan tillräcklig klokhet?

Rappoport säger att man måste inse att den franska rörelsen har ”rätt till en viss självständighet”. Återigen lämnas saker osagda. Varför bara den franska rörelsen? Gäller det inte internationalens samtliga nationella sektioner också? Kan det verkligen vara så att internationalen på ett lagstridigt sätt inkräktar – när och var – på den franska arbetarrörelsens självständighet? Varför antyda? Varför göra halva uttalanden? Varför inte istället klart och tydligt säga på vilket sätt internationalen inte uppvisar en tillräckligt välbetänkt inställning till den franska arbetarrörelsen, och exakt var den bröt mot den franska kommunismens nödvändiga självständighet? Det går bara att komma överens om alla tvistefrågor läggs fram öppet och klart.

Men hela problemet är att kamrat Rappoport's sätt att närma sig frågan är alltför svepande. Han överför de specifika partiorganens, tidningarnas, individernas, redaktörernas och ledarnas ganska specifika ansvar på partiet i sin helhet, och slutligen på arbetarrörelsen i sin helhet. Ingen ifrågasätter att partiet har sina rötter i rörelsen, medan centralkommittén har sina rötter i partiet. Men det befriar inte på minsta sätt centralkommitté och dess enskilda medlemmar från ansvaret för sin egen politik. Det är inga andra än centralkommittén som fram till nyligen har uppvisat en helt oförklarlig tolerans mot en fientlig tidning som är anknuten till partiet. Ansvaret för detta faller på just den kärna i centralkommittén där kamrat Rappoport är medlem. Enligt vår uppfattning – och vi vill säga detta öppet – är det just Rappoport och hans anhängare som uppvisar en otillräckligt välbetänkt inställning till den franska kommunismen och till arbetarrörelsen i sin helhet genom att låta oansvariga grupper på ett konstgjort sätt ympa opportunistisk i det kommunistiska partiet, och med hjälp av manövrer för att isolera vänstern förbereda det sistnämnda för att närma sig och gå samman med de opportunistiska Dissidenterna.* Frankrikes revolutionära massor är friska, men det betyder på intet vis att deras hälsa inte påverkas av de misstag som begås av centralkommittén, i vilken kamrat Rappoport är medlem. Än en gång är det nödvändigt att uttryckligen säga: Rappoport och hans anhängare står obeslutsamma inför Fabres företag, inte på grund av att de anser det vara obetydligt utan tvärtom därför att de fruktar att uteslutningen av Fabre ska framkalla en ofrånkomlig ”kris” i de ledande partikretsarna. Men därmed avslöjar de en ytterst pessimistisk inställning till partiet. De antar att källan till och förutsättningen för partiets framgång är att bevara status quo i toppen, och inte att befria de breda partileden från klickar som de inte har något behov av och som

decennier arbetade han i den franska arbetarrörelsen och blev känd som en talangfull politisk skribent. 1921-1923 stödde Rappoport centerns (Frossards) linje inom det franska partiet, men vid splittringen bröt han med Frossard. Rappoport blev kvar inom Komintern till slutet av 1930-talet. Han bröt med stalinismen och slutligen även med marxismen.

* Dissidenter var namnet på de inom socialistpartiet, som efter att ha blivit i minoritet vid partiets kongress i Tours 1919 bröt sig ur för att bilda ett eget parti – öa.

bara fungerar avskräckande.

Att det franska kommunistpartiet kräver självständighet – om detta behöver internationalen ärligt talat inte påminnas. Men denna självständighet är nödvändig för att agera. Men bland partitopparna stöder kamrat Rappoport och hans anhängare på ett konstgjort sätt en kombination av krafter som utesluter möjligheterna till handling. Eller rättare sagt är den politiska linje som drivs av Rappoport och Verfeuil² *inte någon kommunistisk handlingslinje*. Häre ligger frågans kärnpunkt. Därav sjukdomarna, symptomen på en allvarlig kris.

Det slag som Kommunistiska internationalen riktat mot Fabres klick innebär att centralkommittén inte ska försöka orientera sig genom att anpassa sig till högern, utan med hjälp av vänskapligt samarbete med vänstern. Den kombination av krafter som ska vägleda partipolitiken får inte gå till höger om kamrat Rappoport utan till vänster om honom, och om vår gäst tillåter dessutom långt till vänster om honom. Ju fortare och mer beslutsamt den nödvändiga kursändringen genomförs i toppen, desto enklare kommer krisen att övervinnas, desto mindre kommer partiets basmedlemmar att behöva betala för partiets återhämtning och konsolidering. EKKI:s alla ansträngningar är nu inriktade på detta mål. Alla kommunistpartiernas representanter följer noga det franska partiets utveckling och är fullt medvetna om sitt ansvar för var och en av sina åtgärder. Och vi tvivlar inte för ett ögonblick att internationalen kommer att lyckas vrida partiledningens linje åt vänster, helt i enlighet med behoven, tankarna och känslorna hos partiets breda medlemsmassor. Dessutom betvivlar vi inte att majoriteten av de ledande kamraterna i den grupp som kamrat Rappoport själv tillhör kommer att stöda alla de senaste åtgärder som internationalen har vidtagit för att skydda den franska arbetarrörelsen mot mycket allvarligare och olycksbådande kriser i framtiden. De revolutionära franska arbetarmassorna är friska. Partiet rätar upp sin led, helt och uteslutande för att vara i harmoni med dem.

2 Verfeuil var journalist till yrket och gick efter Tourskongressen (då socialistpartiet splittrades) först till Dissidenterna men återvände senare till det franska kommunistpartiet. Valdes in i centralkommittén vid partiets första kongress och utnyttjade sin post för att samarbeta med Fabre och skrev för dennes tidning. Han uteslöts ur partiet på hösten 1922.